

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИКО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ПОСЛУГ У САНАТОРНО-КУРОРТНОМУ ТУРИЗМІ УКРАЇНИ

Санаторно-курортний туризм в Україні традиційно спирається на природні лікувальні ресурси та інфраструктуру курортних територій, однак у сучасних умовах його конкурентоспроможність дедалі більше визначається здатністю закладів надавати комплексні медико-реабілітаційні послуги, орієнтовані на вимірюваний результат відновлення функціонування та підвищення якості життя. Водночас у науковому дискурсі зберігається термінологічна варіативність: лікувально-оздоровчий туризм часто ототожнюється із санаторно-курортним туризмом або трактується як поєднання рекреаційного, реабілітаційного і зеленого туризму, що ускладнює уніфікацію підходів до планування й оцінювання послуг [1, с.42].

Стан медико-реабілітаційних послуг у санаторно-курортному туризмі доцільно характеризувати через дві взаємопов'язані площини: 1) зміст і якість реабілітаційного продукту (програми, методи, кадрова спроможність, безпека та результативність), 2) організаційно-управлінську модель функціонування закладу (інфраструктура, стандарти сервісу, інтеграція з системою охорони здоров'я, фінансування, маркетинг).

В сучасних умовах медична реабілітаційна допомога виступає комплексом взаємопов'язаних засобів, який включає фізіотерапевтичні методи, лікувальну фізкультуру та масаж, психотерапевтичні втручання, а також медикаментозне лікування відповідно до стандартів медичної допомоги. Даний аспект фіксує науково-методичну рамку: санаторно-курортний продукт має будуватися не як набір окремих процедур, а як структурована програма відновлення з логікою «оцінювання стану – індивідуалізація – курс втручань – контроль результату» [2, с.111].

У практичному вимірі ключовою проблемою залишається нерівномірність готовності спеціалізованих та медичних закладів до надання реабілітаційних послуг сучасного рівня. Для повноцінного розвитку лікувально-оздоровчого (в т.ч. реабілітаційного) туризму необхідно вирішити організаційні, юридичні, методичні та економічні аспекти, а також системно оцінювати придатність санаторно-курортного закладу за параметрами матеріально-технічної бази, розвитку медичної й туристичної інфраструктури, використання природних лікувальних ресурсів, якості послуг і кваліфікації персоналу [3, с.5-6]. Відповідно, стан представленої сфери діяльності визначається не лише наявністю природних факторів (мінеральні води, грязі, клімат), а й управлінською здатністю трансформувати їх у стандартизований медико-реабілітаційний сервіс із належним кадровим та технологічним забезпеченням.

Перспективи розвитку медико-реабілітаційних послуг у санаторно-курортному туризмі в Україні суттєво посилилися під впливом зростання потреби в реабілітації та переорієнтації частини курортної інфраструктури на відновлення постраждалих у війні з РФ [4, с.218].

У стратегічному вимірі перспективи даної галузі також пов'язані з еволюцією попиту, оскільки лікувально-оздоровчі курорти поступово переходять від вузького «санаторного лікування» до поліфункціональних форматів, орієнтованих на ширші цінності здоров'я й активності населення, адже це створює значні передумови прискореного розвитку

лікувально-оздоровчого туризму. Відповідно, медико-реабілітаційні послуги мають інтегруватися з сервісною складовою туризму (комфорт проживання, харчування, дозвілля), не втрачаючи медичної керованості та доказової логіки реабілітаційної програми [1, с.41-42].

Узагальнюючи основні результати дослідження, слід відзначити те, що стан медико-реабілітаційних послуг у санаторно-курортному туризмі України характеризується високою ресурсною базою курортних територій і наявністю науково-методичних напрацювань, однак нерівномірною готовністю закладів до надання комплексної реабілітації сучасного рівня. Доказова організація реабілітаційної допомоги передбачає програмний підхід і поєднання фізіотерапевтичних, психотерапевтичних та медикаментозних компонентів відповідно до стандартів, формуючи ядро якісної санаторно-курортної реабілітації [2, с.111].

Перспективи розвитку медико-реабілітаційних послуг у санаторно-курортному туризмі в нашій країні пов'язані із наступними напрямками: а) стандартизацією та системним оцінюванням спроможності закладів за параметрами інфраструктури, якості й кадрового потенціалу [3, с.5-6]; б) включенням частини санаторно-курортних послуг до інституційних механізмів фінансування медичної реабілітації в межах державних програм медичних гарантій та відповідних пакетів послуг, що підвищує їх доступність [4, с.218]; в) розробленням та реалізації комплексних реабілітаційних програм, модернізацією та координацією на рівні регіонів і держави, особливо в контексті післявоєнного відновлення [4, с.218-219].

Таким чином, розвиток медико-реабілітаційних послуг у санаторно-курортному туризмі України визначається потребою переходу до комплексної, стандартизованої та доказово орієнтованої моделі реабілітації, що спирається на модернізацію інфраструктури, посилення кадрового потенціалу, інституційну координацію та розширення механізмів фінансової доступності в контексті післявоєнного відновлення.

Перелік використаних джерел

1. Калініченко С. М., Харчевнікова Л. С., Аврята А. В., Олійник І. А. Особливості розвитку лікувально-оздоровчого туризму. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 4. С. 41-45.
2. Пугач Є.О. Організація реабілітаційної допомоги в умовах інформаційно-психологічної війни. *Санаторно-курортне лікування та реабілітація: сучасні тенденції розвитку: матеріали наук.-практ. конф. з міжнародною участю (Одеса, 30.09-01.10.2021)*. Одеса, 2021. 190 с.
3. Бабов К. Д., Дмитрієва Г. О., Тихохід Л. В., Гавловський О. Д. Лікувально-оздоровчий туризм – один із сучасних напрямків підвищення ефективності діяльності санаторно-курортної сфери. *Медична реабілітація, курортологія, фізіотерапія*. 2019. № 2. С. 5-9.
4. Монастирський В. Р., Безручко Л. С., Бригілевич Г. М. Сучасні тенденції у реабілітації поранених воїнів на бальнеологічних курортах Закарпаття. *Причорноморські економічні студії*. 2025. Вип. 92. С. 216-219.